

BUITEN

14^E JAARGANG N^O. 35.

ZATERDAG 28 AUGUSTUS 1920.

KERKEN EN CURIOSITEITEN IN ROME.
ABSIDE VAN SINTE MARIA IN TRASTEVERE, MET ZEER OUDE GERESTAUREERDE MOZAIIEKEN.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

KINDEREN DER ZEE (35), NAAR HET ENGELSCHE VAN H. DE VERE STACPOLE	BLZ. 410
GEDENCK AAN LOEVESTEYN	„ 411
KERKEN EN CURIOSITEITEN IN ROME, DOOR MAURITS WAGENVOORT, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 409, 412—415
DORPSKINDEREN, DOOR MARIE VAN KAMPEN	BLZ. 414
OUDE BOOMEN, DOOR A. F., GEÏLLUSTREERD	BLZ. 416—417
CHINEESCHE SPREEKWOORDEN, DOOR D. R.	BLZ. 416
HARTJESDAG, DOOR N. N.	„ 417
HET VOORMALIG OUDE VROUWENHUIS OF ST. GEERTEN KLOOSTERTE HOORN, DOOR MR. A. LOOSJES, GEÏLL.	BLZ. 418—420
WONDERE VERHALEN UIT DE WILDE NATUUR, DOOR F. ST. MARS, VERTAALD DOOR S. J. BARENTZ—SCHÖNBERG	BLZ. 419

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

KINDEREN DER ZEE.

35) *Naar het Engelsch van H. de Vere Stacpoole.*

BOEK III

DE FULMAR.

HOOFDSTUK VII.

DE PARIJA.

DE Fulmar had honderden stemmen. Evenals de ijsbergen zag hij er veel sterker en solieder uit dan hij in werkelijkheid was, en niemand had nog de hollen doorkruisd, die zijn voet doorploegden. Iedere verandering van getij bracht nieuwe melodieën, elke weersverandering een nieuwe toonsoort. Bij sommige windvlagen bracht een diepe trilling de lucht in beweging, doordat het gedreun in de hollen den wind en de zee antwoordde, en met vloed kon men van uit de ondergelopen grotten het donderend geluid van het gevangen gehouden water hooren.

Ericsson kon in het hol waar hij zich te slapen legde, de stemmen vernemen uit de aangrenzende hollen. Het was tusschen eb en vloed in en de Fulmar steunde en zuchtte als een reus onder het stijgende water. De groote rots scheen onrustig en moede, en het schuim dat op zijn klippen brak, beantwoordde het gezucht zijner hollen.

Het schuim op de zeekust van Noto had bij hem de herinnering opgewekt aan de witte zeepaarden die hem waren verschenen in zijn kindsheid, en het was misschien het geluid van de branding, hetwelk nu weer, terwijl hij sliep, hem dien droom te binnen bracht. Hij bevond zich in hun midden en voelde zich vertrappt door hun ijzige hoeven, bedreigd door hun sneeuw witte hoofden en hier en daar heengeworpen, totdat zij verdwenen en zich oplosten in lichtgeel schuim, waarop hij gevoerd werd langs een eiland waarop een meisje stond, de armen naar hem uitgestrekt — en dat meisje was Schwalla.

Toen schrok hij wakker.

Hoewel het hem toescheen dat hij slechts zeer korten tijd had geslapen, moest zijn droom nochtans uren hebben geduurd. De zon stond hoog boven den horizon toen hij naar buiten kwam op de smalle zandstrook, en heel in de verte kon hij de zeilen zien der Skarstödsche visschersschuiten die uitzielden.

Hij begaf zich naar het pad dat leidde naar het plateau en toen, alsof hij zich plotseling iets herinnerde, keerde hij terug en richtte zijn schreden naar het hol.

Slechts van het plateau af kon men Skarsstöd zien liggen. Toen hij het hol weer bereikte, begon hij, geheel mechanisch, voorbereidselen te maken voor zijn ontbijt.

Hij stak het petroleumstel aan en kookte water om koffie te zetten.

Magnuss, trouw als hij was, had niets vergeten; de geconserveerde levensmiddelen uit hun matten-omhulsel tevoorschijn halend, vond hij een weinig zout in een papiertje gevouwen. Magnuss had inderdaad niets vergeten, en het kleine pakje zout deed Ericsson even met uitpakken ophouden en bracht de tranen in zijn oogen.

Hij herinnerde zich zijn eerste ontmoeting met Magnuss, nu drie jaar geleden. Het was te Kopenhagen aan boord van „Tunnen” een kleine boot voor telegrafie, aan de Fransch-Deensche Maatschappij toebehoorend. Zij waren juist bij elkaar gekomen en Magnuss had zijn bagage in de kooi geplaatst, welke Ericsson voor zichzelf had uitgekozen. Ericsson had een en ander er uitgegooid en het zou op een vechtpartij zijn uitgelopen, als de kabelvoorman niet tusschenbeide ware gekomen. Weken lang hadden zij geen enkel woord samen gewisseld en toen, op de een of andere wijze, vriendschap gesloten. Magnuss was zeer moeilijk om mede om te gaan en dit trok Ericsson aan. Waar de andere mannen met een bekrompen karakter altijd ruzie maakten met Magnuss, was Ericsson, toen hij den man nader leerde kennen, hem steeds vriendschappelijk gezind — vriendelijk op een open, ruwe manier — maar toch vriendelijk. Ericsson had niets in zich van die kleinzieligheid welke aanleiding geeft tot prikkelbaarheid. Hij was te gezond. Zijn goed humeur was een gevolg van een overvloeijende levenskracht en een goede digestie, en na korten tijd begon hij plezier te krijgen in Magnuss' wonderlijke invallen en eigenaardigheden.

Deze twee mannen hadden, zonder dat zij het zelf vermoeden, een machtigen invloed op elkander uitgeoefend ten goede, zij hadden als gewoonte aangenomen te geven en te nemen, en zelfs hun fouten en zwakheden hadden het hunne er toe bijgedragen den sterken band te vormen van Broederschap, die geheimzinnige eigenschap van het zorgen van den eenen mensch voor den anderen, die geest van vriendelijk voelen, begrijpen en van verdraagzaamheid. Ditzelfde zal in komende jaren de eene natie met de andere vereenigen, zooals het nu vaak de menschen onderling verbindt. Het had tusschen Ericsson en Magnuss gemaakt, dat, zonder dat zij er zich zelf rekenschap van gaven, hun hart levendig en hun menschelijke gevoelens warm werden gehouden. Het was het opwekken en verplaatsen van al het goede dat in hen was, totdat deze ontzettende proef kwam om het hun te bewijzen.

Ericsson had, terwijl hij daar met het kleine pakje met zout voor zich zat, een beeld van Magnuss voor oogen, zooals een groote zelfverloochening niet bij machte geweest ware te voorschijn te roepen. Vaak laten groote dingen, voor ons volbracht, ons koud, of ongeduldig, omdat zij een gevoel van verplichting in ons doen opkomen of zelfs iets vaags sceptisch over het edele in een ander, omdat wij er vaak aan twijfelen of ook wij datzelfde bezitten. De toevallige ontdekking echter eener vriendelijke gedachte, welke een ander voor ons heeft, zal ons treffen tot in het diepst van ons wezen.

Zoo ging het Ericsson toen hij zich verdiepte in het verleden, het kaf scheidend van het koren, en nu Magnuss, zuiver omlijnd, voor zich zag: het edele zijner zoo eigenaardige natuur, groot en klein tegelijk, zoo kleinzielig tegenover de kleine dingen, zoo machtig groot in het leed. Hij zag in, dat Magnuss hem ten allen tijde trouw zou blijven, op gevaar af het afgrijpselijke lot met hem te deelen. Dit echter mocht niet zijn en dit kon niet zijn, zoolang hij nog de eenige macht bezat, welke het lot den menschen toebedeelt.

Hij schonk zijn aandacht aan het door hem bereide voedsel, en na den maaltijd beëindigd en alles weggeborgen te hebben, begaf hij zich naar de smalle kuststrook. Weer scheen het plateau hem te roepen alsof hij het moest beklimmen, doch hij bood weerstand, want hij wist dat het het uitzicht was op het verafgelegen Skarsstöd dat hem toeriep: „Kom en zie naar mij, je kunt vanaf het plateau een glimp van mij zien, het is slechts een onderbreking in de rij der klippen, doch daarachter bevindt zich de dorpstraat, waar je voor het eerst het meisje ontmoette met haar kleine blauwe vos.”

Hij keerde zich af van het kronkelende pad dat naar boven leidde en staarde naar de zee.

Het werd eb en het water was genoegzaam gezakt, om de

rotsen aan de westzijde van den Fulmar bereikbaar te maken. Hij keerde terug naar de grot, maakte een der vischlijnen in orde en begon de rotsen te beklimmen, terwijl hij de rotspoelen, die nu vrij waren gekomen, aandachtig beschouwde.

Vele eeuwen geleden, toen de wereld ontstond, was de Fulmar recht naar boven van den bodem van den Fjord opgerezen, de zee had aan de westzijde de rots weggevreten en de naar omlaag gevallen klippen, in groote blokken nederstortend, hadden een van nature stil water doen ontstaan om de zee te weren. Eéns hadden deze machtige bazaltmassa's zich droog boven de plaats verheven tot waar de vloed reikte, doch in den loop der eeuwen is de bodem van den Breidifjord aanmerkelijk gezakt, zoodat de rotsen nu met vloed zijn ondergespoeld. De geheele Fulmar is vijf meter gezonken met het dalen van den bodem van den Fjord.

Hij beklom de rotsen en zijn voet betrad het zware dekkleed van zeewier en wilden plantengroei. Zeehonden lagen zich in de zon op de rotsen aan de zeezijde te koesteren en toen zij zijn nadering bespeurden, gleden zij in het water. De Breidifjord is een uitstekende schuilplaats voor zeehonden en de kust der Skagastrond-baai wemelt er soms van; slechts bij zeer kalm weer gaan zij naar den Fulmar. Het kwam Ericsson voor toen hij ze gadesloeg terwijl zij zich te water begaven, dat zij hem bepaald vermeden.

De meeuwen alleen hadden hem op deze rots verwelkomd door zijn tegenwoordigheid niet te schuwen. Het scheen bijna alsof deze vrienden van Schwalla bij intuïtie ook zijn vrienden waren geworden.

Onder het gaan sloeg hij eenige napsslakken af van de uitstekende rotsblokken, voor aas.

Toen hij de plaats bereikte waar het diepe water aanving, begon hij te visschen.

De westzijde van den Fulmar geeft bij ebbe een door en door verlaten indruk. De klip achter u beneemt u alle uitzicht op het vasteland en voor u ligt niets dan de zee, welke op de machtige met zeewier overdekte ruige rotsen breekt. Er zijn daar ook geen meeuwen, doch er is slechts een echo welke de stemmen opvangt der zee en ze u fluisterzingend terugzendt. Aan de oostzijde wemelt het water van kleine vischjes; zij zoeken daar naar het voedsel en het is hun een schuilplaats, ofschoon zij de meeuwen op hun beurt vaak tot voedsel moeten dienen. Hier aan de westzijde echter valt het water tot vijftig vadem diepte en men heeft veel kans heilbot te vangen, ook zeepalingen van de grootte van kraken.

Ericsson was nog geen tien minuten bezig met visschen, toen hij reeds voor een week lang genoeg visch had voor zijn gebruik. Hij rolde zijn lijn op, reeg de visschen door de kieuwen aan elkaar en begon toen, daar hij niets beters had te doen, de met water gevulde rotskommen te onderzoeken en om de rots heen, naar de Noordzijde te klimmen. Deze vijfertjes vertoonden niets bijzonders, doch aan den voet van den Fulmar bevonden zich, aan de Noordzijde, verscheidene holopeningen. Eenige hunner waren slechts holen, nauwelijks groot genoeg om een menschelijk lichaam toegang te verlenen, andere weer waren zoo wijd als deuropeningen en stonden zelfs bij eb onder water. De groene golven, naar binnen spoelend, verdwenen zonder geluid in de diepe duisternis; nu en dan echter kwam een grootere golf de rust verstoren en werd dan uitgespuwd met donderend geraas. Slechts een dezer holen had een bodem welke bij ebbe droog bleef, en Ericsson, zijn visch op een rotsrand achterlatend, trad deze binnen.

In tegenstelling met de andere was deze grot niet geheel donker; zij werd door een zwak schijnsel verlicht, een licht, zwak als het glogen van den dageraad.

Hij had nog geen tien schreden gedaan toen hij den oorsprong hiervan ontdekte; de bodem der grot hield plotseling op aan den rand van een vijver, waarvan het water flauw werd verlicht.

Een groote onderzeesche opening schonk, van de zee daarbuiten, het licht aan dezen vijver, welke zich uitstreckte onder de rots. Toen Ericsson zich op den rotsigen bodem uitstreckte en over den rand keek, kon hij, nu zijn oogen zich aan het licht hadden gewend, zien dat heele scholen visschen hier en daar naar toe schoten in het groene schijnsel beneden hem, en linten van zeewier bewogen zich heen en weer, als beelden zij door den zachten wind.

Hij zag een zeepaling als een golvend lint zich naar het licht der zee spoeden, en een kabeljauw met bewegelijke kieuwen hangend in den groenen glans: daarop was het water even ont-

daan van alle teekenen van leven, totdat een zeehond diep onderduikend voorbijzwom en zich richtte naar de andere zijde van het hol. Hij had een visch in zijn bek.

Nauwelijks was deze voorbij, of twee groote schaduwen schoten de grot binnen, de eene de andere vervolgende, doch zij bewogen zich zoo snel, dat het niet te zien was, tot welke soort zij behoorden; zij doorcirkelden en doorkruisten de lichtende plek, om naar buiten te verdwijnen en daar hun werk te voleindigen.

(Wordt vervolgd).

GEDENCK AAN LOEVESTEYN!

DE plannen waren zoo schoon! Eindelijk zou dan aan de verwaarloozing en veronachtzaming van het kasteel Loevestein, een der in onze geschiedenis meest vermaardste kasteelen, een einde komen. De Vereeniging „Slot Loevestein” beraamde plannen om Loevestein, inzonderheid de vertrekken waar Huig de Groot vertoefd heeft, een waardiger aanzien te geven.

Toen brak de wereldoorlog uit. Loevestein, in de Hollandsche waterlinie gelegen en zelf met de het kasteel omringende versterkingen daarvan deel uitmakende, werd bezet met soldaten — ongeveer 300 man; enkele kamers dienden tot arrestantenlokalen, en het gebouw leed ten zeerste in deze mobilisatie-jaren. Onderhoud van dit historisch monument scheen door „Oorlog” niet noodig geacht te worden.

Thans, nu Loevestein ontruimd is, ziet het slot er deerniswekkend uit. De dakgoten zijn verteerd, het dak is verrot, het regenwater dringt naar binnen, de vloeren verrotten, de balken, schoon nog sterk, vergaan aan de muurkanten door het water, vensters waaien stuk en worden dichtgespijkerd met oude planken. Nog een korten tijd en Loevestein, thans tot uilennest geworden, vervalt tot ruïne.

En dit gebeurt in dezen tijd, waarin met groote zorg monumenten worden hersteld of voor ondergang behoed! Is 't niet bijkans ongelooflijk?

De Vereeniging „Slot Loevestein”, gedecimeerd door overlijden van bestuursleden en in haar optreden belemmerd door voortdurend verblijf in het buitenland van haren secretaris, heeft nog niet alarm geblazen. Wij doen het voor haar en roepen elk Nederlander een: „Op voor het behoud van Loevestein!” toe. Geen oogenblik langer mag gewacht worden om dit kasteel, welks naam elken landgenoot iets, neen véél, te zeggen heeft en dat op zichzelf een merkwaardig gebouw is, voor verder verval te behoeden.

We moeten hier nog iets aan toevoegen.

Vóór den oorlog was niet zonder moeite van het Departement van Oorlog gedaan gekregen, dat het kasteel als rijksmonument werd afgestaan aan het Departement van Binnenlandsche Zaken; de zoo droge kelders en de kruittoren moesten evenwel aan Oorlog blijven, men begrijpt waarom. Nu zullen militaire deskundigen misschien willen volhouden, dat Loevestein's versterkingen in voldoende staat van tegenweer verkeerden en op de hoogte van den tijd zijn, zoodat zij niet gemist kunnen worden zonder gevaar voor 's lands veiligheid. Maar dat het in de linie gelegen oude slot Loevestein zelf, in dezen tijd van verdragend geschut en bommengewerp uit vliegmachines een geschikte bergplaats zou zijn voor kruit, dit slot dat voor de vijandelijke vliegers een kostelijk mikpunt zal zijn, zie, dat is ons te bar.

Kortom: gehéél Loevestein worde ijlings overgedragen aan het Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, dat even ijlings aan 't werk ga om het gebouw te herstellen. Dan kan de Vereeniging „Slot Loevestein”, die inmiddels naar wij hopen, tot nieuw leven zal komen, de inrichting der voornaamste vertrekken ter hand nemen. En eindelijk zal Loevestein dan verzorgd zijn op een wijze, die het als hoogst merkwaardig monument verdient!

„Oorlog” heeft aan Loevestein wat goed te maken. Het houde zijn kruit droog, maar — elders.

Wij van onzen kant werpen dan gaarne den mantel der vergetelheid over het gedrag onzer militaire bevelhebbers, die, geroepen het land tegen verval te bewaren en slechts bij militaire noodzakelijkheid monumenten te vernielen, op hoogst gemoedelijke wijze een onzer historische monumenten aan verval hebben prijs gegeven.

Loevestein's herstel zal nu meer kosten dan vóór den oorlog. Enfin, dat kleine sommetje als gevolg van den wereldkrijg kan er nog wel bij.

TEMPELS VOOR „CASTOR EN POLLUX” EN VESTA AAN HET FORUM ROMANUM.

KERKEN EN CURIOSITEITEN IN ROME.

HEDEN zijn er overal ter wereld in de landen der zoogenaamde beschaving menschen tot vereenigingen gegroepeerd, die uit liefde en eerbied voor het verleden de opmerkelijkste, zoo niet steeds de schoonste kunst- en natuurmonumenten trachten te beschermen tegen de natuurwet, welke het oude doemt onder te gaan in dood en vergetelheid, om ruimte te laten voor wat jong is, wat leeft en wat bloeit. Dit was vijftig jaar geleden niet het geval, zoodat de steden, scheppingen van vergankelijkheid, zich konden herscheppen naar de eischen van het oogenblik, en naar lust en luim harer bewoners. Zonder het verleden van een stad te kennen, kan men aan haar voorkomen zien of zij een onafgebroken bloei heeft gekend, of tijdperken van tijdelijk of duurzaam verval. Vergelijk eens steden als Yperen (vóór den oorlog) en Veere met gelijksoortige in de Noordelijke Nederlanden, en gij merkt onmiddellijk het versterf op in de eene, en den bloei in de andere. Naarmate een oude stad, behalve haar museums, minder zichtbare herinneringen bezit van haar verleden, behalve ook de aanleg harer oude straten, waarvan loop en eigenaardigheid nooit geheel verdwijnen, tenzij men ze afbreekt en het oude stadsplan geheel wijzigt, kan men getuigen, dat zij een haast onafgebroken tijd van welvaart heeft gekend. Want welvaart is vernieuwing, niet steeds verbetering, nog minder vermooing. Een welvarend volk breekt af en bouwt zonder respect voor het verleden. Immers een oude stad kan zoo min nieuw leven bevatten als nieuwe wijn in oude vaten kan bewaard blijven.

Weinig steden ter wereld ouder dan Rome — ofschoon er dan tóch zijn die hōdger ouderdom kennen! — weinige wier verleden zoo fragmentarisch in het heden, dat de oude herinneringen beschermen wil, is bewaard gebleven. Den lezers van *Buiten*, die Italiaansch kennen, mag hier Petrarca's heerlijke sonnet niet verzwegen blijven, dat zoo droevig den ondergang der „Eeuwige Stad” bezingt, vòòr dat de Pauzen, uit Avignon teruggekeerd, haar een nieuw leven schonken, waarvan de Renaissance getuigt.

ROMA.

*Qui fu quella di imperio antico sede,
Temuta in pace, e triomfante in guerra.
Fu! perch' altro che il loco or non si vede.
Quella che Roma fu giace, s'atterra.*

*Queste, qui l'herba copre e calca il piede
Fur moli al ciel vicine, e hor son terra.
Roma, che 'l mondo vince, al tempo cede,
Che i piani inalza, e ch' è l'altezza atterra.*

*Roma in Roma non è. Vulcano e Marte
La grandezza di Roma a Roma han tolta.
Stuggende l'opre e di Natura e di Arte.
Volio sossopra il mondo e 'n polve è volta,
E stra queste rovine a terra sparta
In se stessa cadea morta e sepolta.*)*

Vaak echter wordt het verleden door het leven zelf geëerbiedigd, indien er geen menschen zijn, die het moedwillig verwoesten. Het is een overal waargenomen verschijnsel, dat de steden zich allengs ophoogen, al is er nog niet een allen bevredigende verklaring voor gevonden. Rome, de wereldstad van het verleden, heeft een reeks van lotgevallen ondergaan, zooals geen andere: belegeringen, branden, aardbevingen, moedwillige verwoestingen, pestziekten, overstromingen. Geen beproeving of zij heeft die gekend. Nu eens stad van millioenen, dan gehucht van slechts enkele hondertallen inwoners, is zij toch een levend organisme gebleven. Want zelfs in de duistere tijden, dat Petrarca haar droevig lot bezong, was zij niet geheel door haar inwoners verlaten. Welnu, die *moli al ciel vicine*, haar „gebouwen die den hemel naderden,” werden door den tijd meer geëerbiedigd dan door de menschen, maar het leven bedekten hen allengs met teelaarde, waaruit straks gras opsprong, dat aan nieuw leven — het vee — voedsel schonk. Daar langs en daar doorheen gingen de menschen voort, steeds maar opnieuw, ander stof hunner vergankelijkheid nalatende, afbrekend hier, bouwende daar, dikwijls waar zij kort geleden afgebroken hadden, doch slechts stuksgewijs, zoodat het nieuwe leven zijn woningen vestigde boven, naast, er in, met de voor de hand liggende brokstukken afbraak, zoodat sinds den tijd, dat het verleden met zorg en eerbied uit den bodem wordt ontgonnen, soms heele stadswijken van het keizerlijke Rome zijn blootgelegd, waarom heen een nieuwere stad is gegroeid, vervangen op sommige plaatsen door een nog nieuwere. Enkele bezienswaardigheden

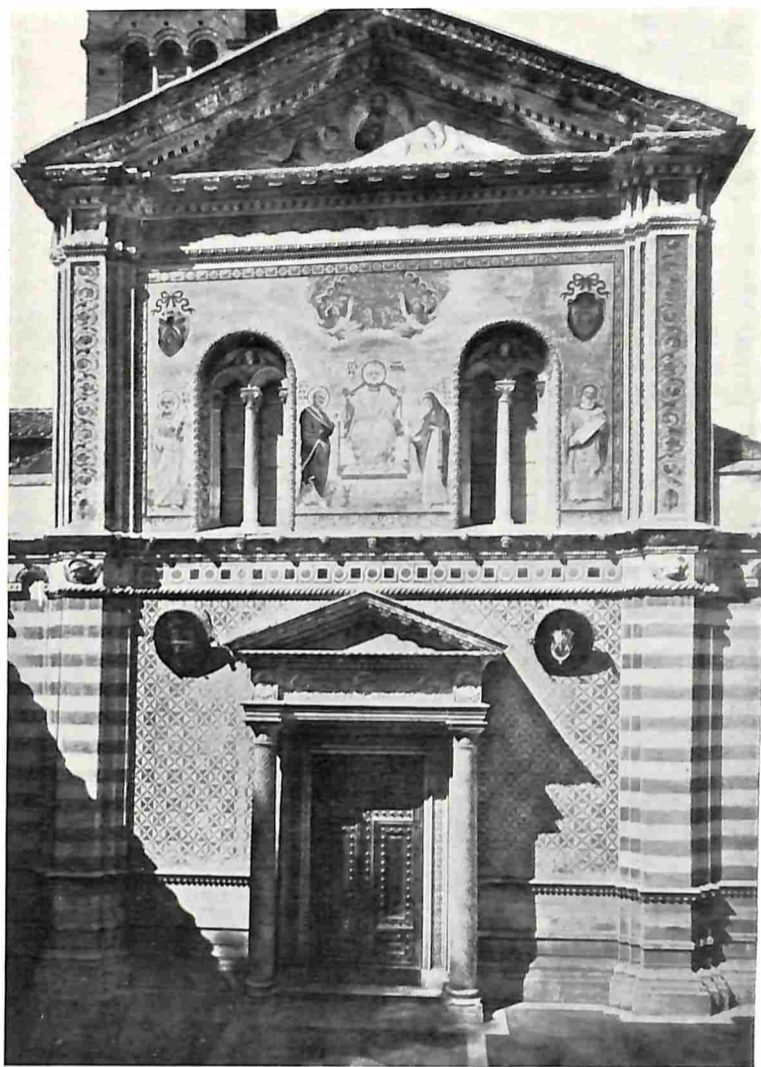
*) „Hier was zij van het oude wereldrijk de zetel, — In vrede gevreesd en overwinnend in den strijd. — Was! Want iets anders dan de plek is niet te zien. — Zij, die Rome was, ligt neder ter aarde. — Dit alles nu bedekt door gras, door den voet vertreden, — Waren gebouwen, welke den hemel naderden, nu zijn zij aarde. — Rome, dat de wereld overwon, werd overwonnen door den tijd, — Die de vlakten verheft en wat opstaat neerwerpt. — Rome is in Rome niet meer. Vulcaan en Mars — Hebben aan Rome de grootheid van Rome ont-nomen. — Van natuur en van kunst werden de werken verwoest, — de wereld werd ondersteboven gekeerd en in stof gerold, — En tusschen deze bouwvallen verbrokkeld ter aarde — vielen dood en graf in zich zelf neder”.

zelfs enkele nog gewijde heiligdommen, thans kerken geheeten, liggen thans vele meters beneden den beganen grond, en men moet een trap afdalen om in een kerk te komen welke bij haar ontstaan gelijkstraatsch stond.

Bijzonder opmerkelijk is dit het geval met het schilderachtige kerkje van Sinte Pudentiana, die in een diepte ligt—zooals de slagschaduw op de nevensgaande afbeelding bewijst—aan de *Via Nazionale*: een der modernste en belangrijkste hoofdverkeerswegen van het hedendaagsche Rome. Men noemt haar de oudste christelijke kerk ter wereld, wijl zij gebouwd heet ter plaatse waar de Romein Pudens den apostel Petrus gastvrijheid heet verleend te hebben, ofschoon het minst genomen twijfelachtig moet genoemd worden of Simon de visscher ooit in Rome geweest is. Maar een legende bevat dikwijls meer waarheid dan een feit zelf, en de vraag of Petrus in Rome geweest is of niet, komt mij voor van gelijke futiiteit te zijn als die andere: Shakespeare of Bacon? Vader Pudens en zijn dochterkens Praxedis en Pudentia, heet het, namen den oudsten apostel in hun woning op, en daar dus kwamen van de oudste tijden af Christenen tezamen, toen de Christelijke godsdienst voor het leven der menschen nog een beteekenis bezat, welke zij niet door elk hunner daden verloochenden, zooals thans. Reeds Paus Siricius stichtte hier ter plaatse een kerk. Petrus' gastheer was intusschen een der heiligen geworden in een beter leven, en de kerk werd gewijd in zijn naam en naar het vrome dochterken, dat naar hem heette: *Sinte Pudentiana*. Zij is herhaaldelijk verbouwd of hersteld. Haar tegenwoordig uiterlijk, een beetje bont nu, dagteekent van 1588, maar haar mooi Romaansch klokrententje is nog van het jaar acht honderd en zooveel.

Reeds in dit zeer oude voorbeeld van Romeinsch verleden is te zien hoe het heidensche Rome allengs haast onmerkbaar is overgegaan in het Christelijke. Al is Sinte Pudentiana dan niet een voorbeeld, zooals wij elders zullen zien, dat de Christelijke kerk veelal de intusschen op hoog bevel gesloten heidensche tempels eenvoudig heeft geannexeerd — zoo spreekt men er nu reeds over om in de toekomst de Christelijke kerken te hêrwijden tot feestgebouwen voor een ànder ideaal — ook bij hâar bouw heeft men gebruik gemaakt van oude materialen, welke van naburige verwoeste tempels voor de hand lagen. Marmeren zuilen en oude baksteen en van haar heidensche voorgangers zijn in haar opbouw betrokken, en wat er oorspronkelijks aan dit heiligdom werd gegeven, om het een der schoonste te maken van het oudste Christelijke Rome, is minder goed bewaard gebleven dan de heidensche fragmenten. Niettemin bezit zij in haar *tribuna* prachtige mozaïeken uit den tijd harer oprichting: een voorstelling van Christus met de apostelen en de vrome dochterkens van Pudens, die ter dezer plaatse, zegt men, den heiligen Petrus dienden, zoodat onder de heilige overleveringen nog relieken zijn, welke fragmenten bevatten van de tafel, waaraan hij de eerste mis zou hebben gelezen. Is dit genoeg der Oudheid? Neen, want de koster der kerk zal u, als gij het wenscht, brengen naar de benedengewelven van het heiligdom en, terwijl gij het leven van heden over u heen hoort suizen als een zachte wind, die door een bosch ritselt, komt daar wel sterk de gedachte in u, dat gij omme gaat in tijden om in welke terug te keeren tientallen menschengeslachten voor u zouden moeten worden herleid tot dat wezenloos, maar niet zielloos Niet, dat Alles omvat.

In werkelijkheid behoort de kerk van „Sinte Maria in Trastevere”, dicht bij de Sint-Pieter, tot een veel jonger tijdperk, immers zij werd in 1140 begonnen en in 1198 gewijd, maar ook zij beslaat de plaats van een der eerste Christelijke heiligdommen, gebouwd op het plekje, waar ten tijde van Jezus' geboorte, wordt verteld, een oliebron ontsprong. Zij kan zich hier bij de afbeelding van Sinte Pudentiana aansluiten, wijl haar Romaansch innerlijk een mooi voorbeeld is van de statige wijding, waarmee de eerste Christelijke kerken werden gebouwd. Ook zij bevat in haar zuilen en kapiteelen menige herinnering aan het heidensche verleden, en zooals in de moskee geworden *Aya Sofia* te Konstantinopel in de absiede nog de

KERK VAN SINTE PUDENTIANA, MISSCHIEN DE OUDSTE CHRISTELIJKE KERK VAN DE WERELD.

beeltenissen in mozaïek te zien zijn van Christus en zijn apostelen, zoo zijn in dit Christelijke heiligdom nog wel afbeeldingen of symbolen waar te nemen van Jupiter en andere „drekgoden”. De afbeelding dezer absiede met haar statig Romaansch altaar, haar prachtige mozaïeken, welke hier geen verklaring behoeven, haar edele Korinthische kolommen en het fijne ingelegde zoogenaamde „Cosmatenwerk” voor haar altaar, geven wel móói weer hoe rijk en toch betrekkelijk eenvoudig in haar pracht, de Romaansche kerken van Italië zijn. De Nederlandsche Roomsche kerken der laatste halve eeuw zijn meest alle in dezen stijl gebouwd, en men kan dit waardeeren,

„SINTE MARIA BOVEN MINERVA”, DE EENIGE GOTIEKE KERK VAN ROME.

ofschoon tegenwerpen, dat de gothiek dichter aan ons volkskarakter verwant is dan de klare stijl der Romaanschheid, welke een onbewolkten hemel en een lachende zon wenscht om haar mooie lijnen en, binnenin, haar rijke kleuren volkomen te genieten. Er zijn slechts enkele voorbeelden van gothiekbouw in Rome, en „Sinte Maria boven Minerva” is er het oudste en mooiste voorbeeld van. Gothiek dan bij welwillende wijze van spreken. Want in dit heiligdom ziet men duidelijk gedemonstreerd hoe een lijn en vorm geworden gedachte van het genie van een zeker volk, door een onder geheel andere natuurlijke omstandigheden levend ander volk geheel wordt gewijzigd, zóózeer, dat de oorspronkelijke gedachte er nauwelijks in is te herkennen. Gothiek, „Sinte Maria boven Minerva”? Ongetwijfeld. Maar vergelijk de geheimzinnige schoonheid van de Keulsche Dom of van „Onze Lieve Vrouwe van Parijs” eens met de klaarheid, kleurigheid en . . . ledigheid van dit schoone en toch onbegrepen heiligdom door het Italiaansche genie gesticht en men roept met een herinnering aan een vaderlandsch spreekwoord den gestorven bouwmeesters toe: „bouwmeester, hou-je bij je stijl”!

Juist wijl zij de eenige oude Gothieke kerk in Rome is, trekt „Sinte Maria boven Minerva” de algemeene aandacht. Maar daarom niet alleen. De naam bevat reeds zooveel. Dit Christelijk heiligdom schalt zelfs in haar naam zoo luid de overwinning op zijn latijnschen voorganger uit. Met heiligdommen, heiligen, relieken, legenden, heeft de Roomsche kerk het heidendom verslonden, en Maria, die elders de plaats heeft ingenomen van Venus, bezet hier de plaats der strijdbare maagd Pallas, en geeft het trotsch in haar naam te kennen. Hier, waar dit heiligdom staat, verhief zich eens een door keizer Domitianus gestichte Minervatempel en in de Christen-tijden is de traditie er van overgegaan in deze kerk, welke steeds een belangrijke beteekenis heeft bezeten in het geestelijke en staatkundige leven van het kerkelijke Rome. Zij dagteekent uit het eind der dertiende eeuw, en werd gebouwd door de meesters van de kerk Santa Maria Novella in Florence, en in het midden der vorige eeuw hersteld.

De Sint-Pieter van Rome is ook hier ter plaatse zoo vaak beschreven, dat onze collectie afbeeldingen voor heden — wel wat weinig toch! — slechts een enkele marmeren zuil te zien geeft, welke afkomstig heet te zijn van den tempel van Jeruzalem. In haar grillig-gewonden vorm en overdadigen opschik geeft zij wel een opmerkelijk voorbeeld van slechten Oosterschen smaak: samenstelling van alle architectonische bastaardvormen. Het lijkt daarom heiligschennis te beweren, dat zij afkomstig zou zijn van den tempel der Joden, dit te meer, wijl men van de zuil vertelt, dat aan haar Christus gebonden en gegeeseld zou zijn. In het oog van verstandige opmerkers lijkt deze legende van even twijfelachtigen smaak als de zuil zelf. Maar verstandige opmerkers hebben steeds ongelijk,

HET TEMPELTJE VAN FORTUNA, THANS KATHOLIEKE KERK.

waar het dingen van godsdienst betreft. Van liefde en godsdienst heeft het verstand te zwijgen en slechts te luisteren wat het hart zegt. Er is in de Sint-Pieter van Rome nog veel meer te zien, waarbij de nuchtere opmerker de schouders ophaalt, en toch heeft hij ongelijk. Immers Rome doet in de eerste plaats een beroep op ieders fantasie, en naarmate het den reiziger gegeven is haar onverdeeld te schenken aan het verleden der stad, zal hij meer genieten. Want ik vraag U: in welke andere stad ter wereld kent men een tweede voorbeeld van de aardige afbeelding van dien katholieke-kerk-geworden-ouden tempel van godin Fortuna, welke uiterlijk zijn vroegeren vorm nog geheel heeft bewaard, ondanks dat het latere Rome zijn best heeft gedaan hem te verwerken tot moderner leven? Kijk het prentje eens goed aan. Een heidensch tempeltje, gedeeltelijk verzwolgen reeds door de woonhuizen, welke er aan belenden en er tegen aan steunen, op den achtergrond dat mooie kerkje van „Sinte Maria in Cosmedin” met zijn voorhal en klokkentoren: ongewijzigd voorbeeld van kerkenbouw in de eerste eeuwen, ter plaatse waar eens een andere heidensche tempel stond, waarvan deze kerk het grootste gedeelte ongeschonden heeft bewaard, en wanneer men achter haar de ongracelijke plompheid waarneemt van een macheronifabriek van onzen tijd, dan kan men dit wel betreuren uit een oogpunt van schoonheid, maar het geheel wordt er niet minder belangwekkend door, en drie tijdperken worden hier in èèn afbeelding vereenigd, ofschoon wij, ter eere van het levensmoment, waarin wij het twijfelachtige voorrecht genieten te bestaan, ons moeten haasten te zeggen, dat dit niet op zijn voordeeligt uitkomt als achtergrond dezer twee heiligdommen.

(Slot volgt).

MAURITS WAGENVOORT.

DORPSKINDEREN.

ZACHT klonken de kinderstemmen over 't veld; ze speelden zoet en eensgezind; Liene, Margien en Riekien van den schoenmaker van 't Veen, in 't witte huisje op weg naar 't dorp, Klesien en Dirkien van den Ende, de kinderen van den vrachtrijder in 't nieuwe huis aan den kruisweg, scheeve Mien van den bakker dicht bij den molen, dat huisje met 't rozenpoortje en dan een heele koppel van Jan Belder verder op in 't veld; van de Belders kon een mensch haast geen hoogte krijgen, zooveel kinders als daar waren en allen bijna even groot. Vier Beldertjes mochten meespelen, de jongste waren te klein; die dreumesen stonden met vuile neusjes, ruige haren en besmoezelde schortjes op klompjes bij de trekkar, met lange steel, waarin de zuigeling lag te slapen. Ze stonden op de berm van den weg tegen 't rijpe koren en keken droomerig naar de zusjes.

Heel ernstig speelden de meisjes; zeven stonden op een rij dicht aan den grasrand van den weg; hand in hand luisterden ze naar 't gezang van de drie kinderen, scheeve Mien in 't midden, Margien en Liene aan den kant, die achteruit, dan weer vooruit liepen dwars over den weg en luid haar schrale stemmetjes over 't veld lieten klinken:

„Daar komen drie kanonnekes aan, olie blanke, vrije tranke, Spaansche nood”

Bij 't laatste woord bogen de drie kindertjes diep, plechtig, om daarna stokstijf aan de tegenovergestelde berm van den weg te staan luisteren naar de zeven meisjes die dezelfde heen- en teruggaande beweging maakten en daarbij al zingende vroegen „wat wouen toch die kanonnekes hebben, olie blanke, vrije franke, spaansche nood” en de zeven bogen weer even diep en statig. Zoo wandelde dan de eene groep, dan de andere, om beurten; als zoete kleine meisjes speelden ze samen en verklonken de stemmetjes en 't geklepper van de klompjes over 't veld, waar de rogge stond te rijpen en zachten, door een zuchtje van den wind, bewogen werd.

De huisjes staken hier en daar boven 't gewas uit, als levende dingen keken ze over de uitgestrekte, vruchtbare vlakte, terwijl de vruchtboomen beschermend over

hunne daken bogen. De meisjes speelden zoet, zongen hun liedje, bogen met haar lijfjes en de kleine Beldertjes stonden te kijken, 't kleinste sliep.

„Ik doe nie meer”, riep schoenmaker's Liene.

„Ik speule wat anders, wat kan mien die kenonekes schèlen, loa wie „Eufemia” goan speulen”.

„Nee flauwe deern ie bint altied zoo gemeen, ik speule nie met oe; wie goat er met mien speulen? Dan speulen wie Môdertien”.

„Nee ik speule met Liene”.

„Ik ook”.

„Ik doe ook met”.

Triomfantelijk stelde Liene zich aan de spits van 't nieuw gekozen spel en Dirkien schikte zich noode mee in de rij.

Even daarna klonk het lied van „Eutemia, Eufemia, Eufemia sta stil,” en plechtig liepen de kinderen achter elkaar van den kruisweg tot den molen en weer terug.

Plotseling kregen de Beldertjes uit de Eufemiarij een inval, een gevoel van saamhoorigheid met het grut, dat schuchter bij het korenveld te wachten stond.

„A'j'nie wilt dat mien breurties mee dut, dan speulen wie ook nie meer,” verbrak het oudste Beldertje den schoonen zang; 't oudste Beldertje trok de drie jongeren uit de rij en smoesda zachtjes met de zusjes. Beldertje twee schreeuwde hoofdknikkend:

„Wielu, bint net zoo goed as ielu”.

„Verbèldt ielu oe moar niks,” riep Beldertje drie en stapte een paar passen naar de Eufemia-rij toe.

„Die kleintjes hebt allegaar snotneuzen, die kunt nie mee speulen”, zei scheeve Mien. Dat was de eer van de Belders te na. Woedend schopte de oudste Belder naar scheeve Mien, verloor haar evenwicht en tuimelde in 't zand.

„Kom, wie speult weer Eufemia, loat ze moar proaten, die heele koppel kan nie mee doën.”

Beldertje, weer op de beenen schreeuwt:

„Ik zal 't an mien Voader zeggen, die zal oe.”

De Eufemia stoet, nu heel kleintjes zonder de Beldertjes, stelde zich weer in 't gelid en ze begonnen 't lied weer, al loopende op de maat, onbewogen door de ruzie.

„En waarom zou ik stille staan, ik heb van mijn leven geen kwaad gedaan.” enz.

De Belders, op wraak bedacht, liepen sarrend de statige Eufemiaisten achterop, nabouwend het schoone lied, de trek- kar ratelde achteraan, het kleine wiegekind sliep in een wolk van stof.

Bij den molen stond de stoet; de beide partijen bekeken elkaar met woedende blikken. De kleine Belders staken de tong uit; gewichtig veegden de grooten met een punt van haar schorten de neuzen van de kleinen.

Klesien fluisterde wat in 't oor van Margien en de anderen vroegen:

„Wat zeit ze?”

„Loat ze moar allegaar mee speulen, de kleinen achteran blieven, ze kunt geen Eufemia wezen en de kôrre mut er moar noast bie loopen.”

Weer klonk het lied zeurderig langs de velden en joegen de kinderen het stof van den weg hoog-op, Eufemia vooraan den stoet openend; bij 't eind van 't lied toen de stoet stil stond, deed Eufemia vrijwillig afstand van haar rang, stapte achter in de rij en een nieuwe Eufemia verscheen vooraan om op haar beurt plaats te maken voor een volgende, die fier de eereplaats weer korten tijd innam. Zoo klonk het lied weer eentonig langs de velden van den molen naar den kruisweg.

„Ik doe nie meer.”

„Loaten wie dan Môdertien speulen en ikke de Môder.”

„Nee dâ doe 'k ni, ie wilt altied den boas speulen.”

„Noe dan mag ie Voader wèzen.”

„Dank oe, wees ie zelvrs moar Voader, doa hé j' niks an, die is altied de deur uut.”

Riekien overschreeuwde 't gekibbel.

„Alla, aftellen, die 't eerst afvult is Môder.”

De meisjes en kleine Beldertjes vormden dadelijk een kring, maar ombarmhartig werden de kleintjes uit den kring gestooten als zijnde niet geschikt de moederlijke plichten op zich te nemen en met een venijnigen duw naar iedere aspirante-Moeder bij iederen lettergreep, telde ze:

„Am-ster-dam-die-groote-stad-die steet op. du-zend-poalen.....”

Dirkien van den vrachtrijder werd door 't lot aangewezen, zorgende en liefhebbende Moeder te zijn van een zoo talrijk kroost en zonder eenige voorbereiding begon ze haar moeilijke taak als huisvrouw en Moeder; over een Vader werd niet verder gedacht, zoo'n overbodig persoon kwam niet in aanmerking; niemand scheen lust te hebben, die betrekking waar te nemen; 't feminisme vierde hier hoogtij.

„Kienders, noe gaan wie op een kasteel wonen,” sprak Dirkien deftig en trachtte met haar mager snuitje een onderkin te maken.

„Noe bint wie eerst allegaar metselaars en noe maken wie eengroothuus.”

Met een stokje dat ze op zij van den weg vond, trok ze lijnen op den grond, een groot vierkant.

„Da's de keuken. Hier is de sloapkamer dat heurt zoo bi groote lu.” Ze wees op een volgend vierkant.

Klesien had een oude roestige spijker uit haar zak gehaald, zuinig bewaard voor dit heerlijke spel

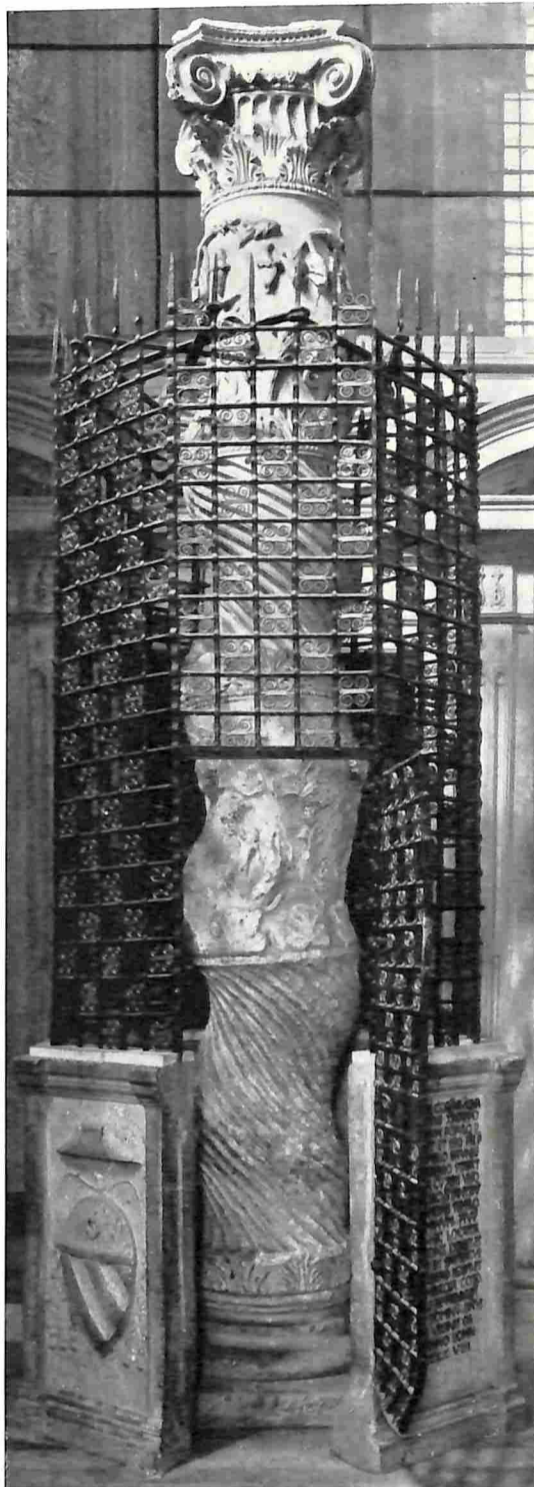
„En hier steet en bedde”, en met drie lijnen fabriceerde ze daarna een stoel in 't zand.

* * *

Behalve de kleine uitgestooten Belders, die weer met de trek- kar aan den kant stonden, waren alle meisjes druk bezig met lijnen op den grond te trekken, die op onverklaarbare wijze tot kamers van het kasteel moesten geformeerd worden. 't Werd een wonderbaar huis met wonderlijke meubels zonder hoogte of diepte; de kinderoogen zagen alles anders, ieder was vol bewondering over de kamer die juist zij in elkaar had gezet en ofschoon zoo verschillende bouwmeesters naar eigen smaak een deel van 't geheel hadden opgebouwd, werd door Moeder besloten, dat het prachtig was; „mooi genoeg, alle kienders mosten noe maar in de mooie kamer kommen”. Na luid gekibbel wat de mooie kamer zou zijn en nadat Moeder eenige stompen en duwen had uitgedeeld, iets dat voor een groot deel haar opvoedingssystem scheen uit te maken, zaten allen op de hurken binnen de perken van vier strepen.

(Slot volgt.)

MARIE VAN KAMPEN.

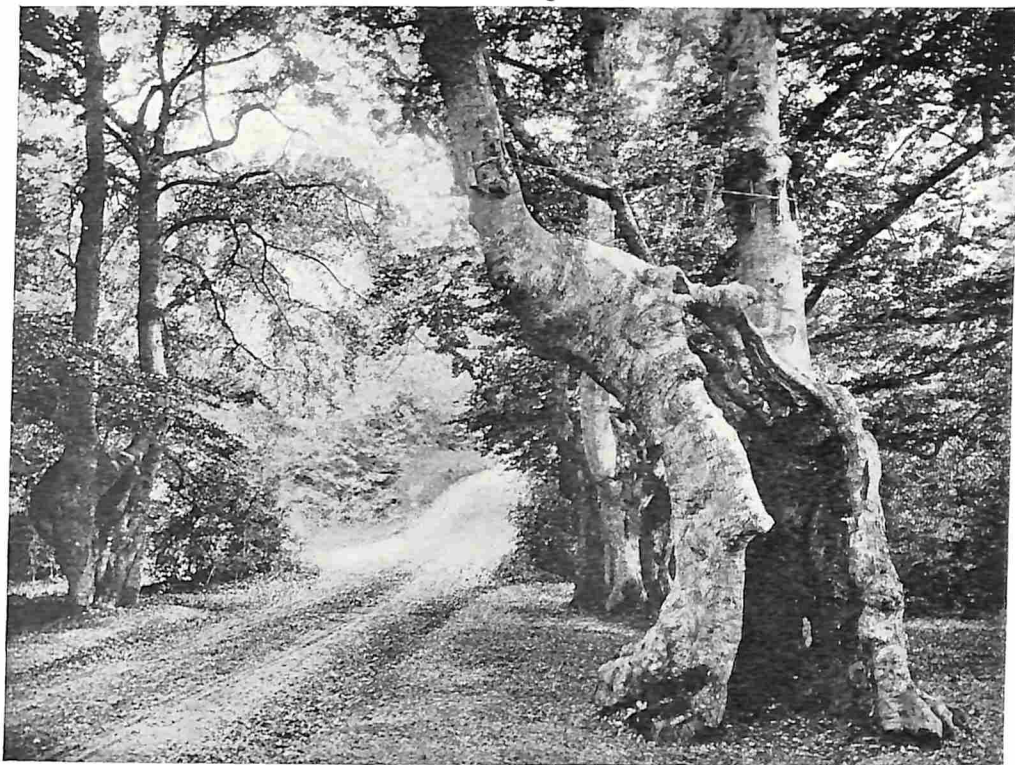
ZUIL IN DE ST. PIETERSKERK TE ROME, NAAR BEWEERD WORDT AFKOMSTIG UIT DEN TEMPEL VAN JERUZALEM, WAARAAN JEZUS VASTGEBONDEN ZOU ZIJN GEWEEST.

OUDE BOOMEN.

Oude boomen maken steeds indruk op ons. Wat hebben ze ons niet te vertellen, die reuzen uit het bosch en 't park, die eeuwenoude, majestueuse gestalten die soms verlaten en neen, niet vergeten, daar alleen staan bij een oude boerderij of aan hooge walletjes langs den zoom van korenvelden of op den hoek van een weg. Al verstaan we de taal dier oudjes niet, toch fluisteren ze ons in de ooren uit oude tijden en we beginnen te mijmeren en te peinzen en halen ons, rustende onder zoo'n reus, oude verhalen door 't hoofd en zoo genieten we en voelen we ons gelukkig, onder hun statig looverdak. Als ik aan oude boomen denk, dan ga ik terug naar mijn geboorteplaats Delden, gelegen aan de spoorlijn Zutphen—Hengelo en ik dool door de Twickelsche dreven en ik zie ze, die oudjes, bij massa's. Fier staan ze daar midden in 't wandelpad bij het hooge brugje in dit schoone bosch. Ga ze van nabij zien, betast en omvaam ze, en uw indruk zal anders zijn, dan wanneer gij ze uit de verte beziet. Wandel den straatweg van Delden naar Hengelo op en bij de liefelijke uitspanning „Carelshaven” ziet ge een reus, zoo als men er weinige ziet. Van deze haven, door Carel — Heer van Twickel — aangelegd, is niet veel meer te zien. Uit onze jeugd herinneren we ons nog hoe daar hout, voor den nabijstaanden zaagmolen, toen door windkracht, nu electrisch voortbewogen, werd aangebracht en hoe meerdere zagen bezig waren de ronde stammen tot platte platen, dikkere en dunnere planken te vervormen en hoe de turf, nog steeds een zoo gewenschte brandstof, werd aangevoerd uit Enter en Rijssen, Almelo en Vriezenveen. Maar die tijden zijn voorbij. De schepen met hun masten, ze bevolken niet meer de haven van Carel, maar „Carelshaven”, de frissche uitspanningsplaats, de oude eik aan den weg, ze zijnegebleven en vooral de laatste wordt door niemand gepasseerd of men bewondert de fiere gestalte.

Er vallen er daar in de buurt meer te bewonderen en wie daar vertoeft zal gaarne weten waar ze staan. Het zijn de zogenoemde „heilige eiken”, die daar op een walletje aan den zoom van den Deldener esch voorkomen. Wat ze met „heilig” te maken hebben, we weten het niet, maar de naam duidt er op, dat we hier met oude boomen te doken hebben, die hun jaren bij eeuwen tellen. De reus van alle staat ongetwijfeld ten oosten van Delden, in de buurtschap „Oele” in de nabijheid van een boerenplaats „de Vörger” genaamd. Meer dan eens hebben we getracht hem te omspannen, wat ons pas gelukte als we met ons viere waren. Jammer dat deze boom enkele jaren geleden door den bliksem is getroffen en er nu wat gehavend uitziet. De smid met sterke, ijzeren banden, is meermalen te hulp geroepen om zijn ledematen wat bij elkaar te houden en ook de metselaar heeft menig vaatje cement verbruikt om de soms al te groote gaten te stoppen, teneinde meerder inwateren te voorkomen. Ijzeren banden zijn soms onvoldoende om bijeen te houden, wat men graag bijeenhoudt en zoo doen dikke ijzeren kettingen dikwijls als zoodanig dienst. Wel een bewijs, dat men die oude reuzen graag behoudt; ze zijn een sieraad van de omgeving, ze behooren bij het eeuwenoude kasteel.

Het waren eiken waarover we 't hier hadden. Ook komen oude beuken hier wel voor, maar eiken spannen hier de kroon. Voor beuken moet men op 't landgoed „Middachten” bij

OUDE BOOMEN.
GEHEEL TOT DEN GROND GEBARSTEN BOOM IN PUMKIN HILL.

de Steeg of op 't landgoed „Gooilust” te 's Graveland zijn en zeer zware, imposante linden zagen we op 't marktplein te Tilburg en elders. Maar genoeg om aan te toonen, dat Nederland oude boomen bezit. Ook in Engeland kan men ze aanschouwen. De hierbij gevoegde afbeeldingen toonen ons enkele hiervan. We hadden eens 't groote genoegen „Windsor Castle” en het daaromheen gelegen park te zien en het viel ons op hoe de oude boomen daar geheel anders uitzien dan hier in ons land. Daar lage stammen en wijd vertakte kruinen, hier gewoonlijk lange, rechte stammen. De oorzaak daarvan op te sporen is ons niet gelukt en ook hadden we daarvoor weinig gelegenheid. Vermoedelijk moet de verklaring gezocht worden in de luchtgesteldheid en den bodem. Deze laatste bevat misschien wel een harde laag zoodat de wortels zich meer vlak gaan verspreiden en minder diep, waarnaar de bovenaardsche deelen zich gewoonlijk gaan regelen. Ook belet de zeewind, die over 't eiland strijkt, vermoedelijk het hoog opschieten en wordt de breedtegroei er door bevorderd. Ons troffen in 't park rondom Windsor Castle de meer breede dan hoge boomen, maar ook trof het ons hoe men, daar als hier, oude boomen weet te stutten, hoe men kettingen en ijzeren banden aanwendt om het ver uiteenwijken van takken of het openbarsten van stammen tegen te gaan. Daar ook als hier veel zorgen gewijd aan oude reuzen van boomen, die aan hem,

die hooren wil, veel weten te vertellen.

Ongetwijfeld zijn het andere soorten van eiken en beuken, die het park van Windsor Castle en de parken rond Londen bevolken dan de eiken en beuken waarvan hierbovensprake is. Bij de vluchtige beschouwing die wij aan deze boomen konden geven, geleken het ons meer altijd groene eiken als steeneik, kurkeik enz. en deze groeien niet zoo in de hoogte op, maar breiden hunne kruinen meer in de breedte uit. Ook hier zijn de boomen vaak inwendig hol en ingerot en toch behoudt men ze, omdat ze er zoo schilderachtig uitzien. Door het wegnemen van misschien afgewaaid

takken verkrijgen ze die gaten waardoor de stammen inwateren en van binnen gaan rotten en de natuur volgende, trachten ze de gemaakte wonden te genezen en worden banden en knobbels gevormd van allerlei vorm. Aan een dezer, welke men den naam „leeuwenbeuk” heeft gegeven, ziet men met een weinig verbeeldingskracht heel goed het beeld van een leeuw. Hoe men ook fantaseert, staande bij zulke oudjes, men denkt naar verre tijden terug en laat zijn gedachten gaan naar tijden, die lang achter ons liggen; men krijgt indrukken die op ons inwerken evenals men staat bij oude ruïnen hetzij die bij Haarlem — de ruïne van Brederode — of aan den Rijn — de vele oude ruïnen daar — liggen. Wat oud is imponeert, ook al is het maar een boom.

A. F.

Chineesche spreekwoorden.

Liever een hond in vreedstijd dan een mensch in den oorlog.

Eén goed mensch meer op aarde, is meer waard dan een engel meer in den hemel.

Geld maakt den blinde ziende.

Wie een tijger berijdt, kan niet afstijgen.

Als mannen bij elkaar zijn, hooren zij elkaar; als vrouwen bij elkaar zijn, zien zij elkaar.

DE R

HARTJESDAG.

DE Amsterdammers hebben verleden Maandag weer hun Hartjesdag gehad. Ze hebben weer pret gemaakt, een gedeelte der jeugd heeft zich kluchtig uitgedost, men kon weer rotjes en zevenklappers de lucht ingooien zonder gevaar te loopen geverbaliseerd te worden. En men mocht de agenten van politie bij hun scheldnaam noemen; althans door A. Reyding wordt in „Luilekkerland” aan een jeugdigen Amsterdammer de les gegeven:

„Roep op straat nooit hardop smeris
„Als alleen op Hartjesdag”.

Enkele geleerden willen, dat deze naam verbasterd is uit „Hertha's dag”, een dag bij de Germanen gewijd aan de door Tacitus in zijn „Germania” (Hoofdstuk 40) genoemde Godin der Aarde Nerthus (Herthus, Hertha), ter eere van wie bij het Spaarne een tempel gebouwd was in een streek die haar was toegewijd en naar wie de Aerdenhout, en ook de Hartjesberg bij Arnhem zou genoemd zijn. Doch deze hoogte met landhuis, bij het vroegere Arnhemsche bosch, heette in 1521 „Hartgersbergh” en schijnt dien naam te danken te hebben aan een zekeren Hartger Hartgers, die aldaar gedurende minstens acht-en-dertig jaar zijn vee heeft mogen weiden. Het was dus niet een plek die aan de Godin Hertha *gewijd* was, maar een plek waar het vee van Hartgers *geweid* werd.

En wat „Hartjesdag” aangaat, vinden vele geleerden het meer waarschijnlijk, ook in verband met het woord „hartjes-jagen”, dat die dag afkomstig is van de vergunning die de Amsterdammers in de Middeleeuwen hadden om op den eersten Maandag na den 15den Augustus op de herten te Haarlem te jagen.

Dit privilege deelden de Amsterdammers met de Haarlemmers.

Hierover deelt Van Lennep in zijn „Roos van Dekama” het volgende mee, wanneer hij (aan het eind van het eerste hoofdstuk) het heeft over den Haarlemmer Hout, die vroeger het voorrecht bezat van niet, gelijk heden ten dage, een afgesloten hertenkamp te bezitten, maar een werkelijke wildbaan te zijn, waar deze dieren frank en vrij in 't rond liepen, totdat het den Grave behaagde er een jachtpartij op te houden, of aan zijn Edelen de vrijheid te geven er een te schieten. „Eens in het jaar echter”, schrijft Van Lennep, „en wel op den derden Maandag in Augustus, was het aan de poorters van Haarlem vergund, zoowel op deze herten als op al het wild, dat zich in de grafelijke domeinen bevond, onverhinderd jacht te maken, onder gehoudenheid echter van zich tot deze jacht van geen ander geweer dan van stokken en steenen te bedienen, en onder streng verbod honden met zich te nemen, bepalingen, die natuurlijk de jachtpartij voor het wild minder gevaarlijk maakten; dan stroomde Haarlems bevolking de poorten uit, en bracht den dag door met het najagen der vlugge reebokken, die, voor dergelijke vervolgers weinig bevreesd, slechts zorg droegen zich buiten het bereik der toegeworpen keien te houden, en het overigens beneden zich achtten, zich om een ijdel geraas van hun gewone weiplaats te verwijderen. Dan wreekten de teleurgestelde Haarlemmers zich over het mislukken hunner pogingen op de konijnen, wier zandpaleizen zij opdolven, om de bewoners in zegepraal des avonds te huis te brengen, en met gestoofde peren op te smullen. — De Graven, die deze jachtpartijen toelieten, zijn lang in 't stof vergaan; geen herten loopen meer vrij in Haarlems omtrek rond, en geen jacht zonder akte van den Opperjager-

OUDE BOOMEN.

AFGEHAKTE EN OMZOOMDE BOOMEN IN PUNKIN HILL.

meester is meer veroorloofd, maar nog altijd verlaten de Haarlemmers op den derden Maandag in Augustus hun bezigheden, en stroomen zij de poorten uit, niet meer,” — en hier kan Van Lennep, die door zijn verblijf 's zomers op het Huis te Manpad met de omstreken van Haarlem en met het doen en laten der Haarlemmers uitstekend op de hoogte was, als ooggetuige spreken, — „niet meer om een jachtpartij te houden, maar om aan de Amsterdamsche Vaart een onschuldig kopje thee te drinken, om in tent-schuitjes naar de Brouwerskolk te varen, om den Blinkert op en af te loopen, om aan de Dreef in den Hout lamme, kreupele of blinde paarden te zien koopen, om eindelijk, 't geen wel de voornaamste reden is, te gaan waar iedereen gaat en menschen te zien”.

Nog zoeken enkelen het ontstaan van den Hartjesdag in een groote jachtpartij, die de Graven één dag in het jaar in den omtrek van Haarlem gaven en waarnaar de Haarlemmers en de Amsterdammers gingen kijken, of, zoals Ampzing in zijn „Beschrijvinghe ende Lof der stad Haerlem” berijmt:

OUDE BOOMEN.

OUDE INGEKORTE BEUK, DE BEELTENIS VAN EEN LEEUWEGOP VERTOONENDE.

„Hoe dickwils komt de Prins in Brêroos wijde palen!
 „Hoe dickwils menig wild uit onze duynen halen!
 „Hoe menig snelle hind, hoe menig wakker hert
 „Wordt op der Heeren jagt gevangen en benard!
 „En hier van daen so schijnt ons Hartjesdag te komen,
 „Al wordt hiervan ook schoon geen vast bescheyd vernomen.
 „Want als de Graef hier joeg in 't recht seizoen van 't jaer,
 „Wie twijfelt of dat was met toeloop van de schaar?"

Terwijl de Hartjesdag in Amsterdam elk jaar al minder en minder en nog slechts 's avonds in enkele buurten (Zeedijk, Jordaan, Muiderpoortkwartier) gevierd wordt, onder de bewoners was het dien dag in het begin en in het midden der vorige eeuw een pantoffelparade en hoevengetrappel op den Haarlemmerdijk en den Haarlemmerweg; allicht traditie van het wellicht vroegere gaan naar Haarlem.

Kunstenaars zijn nu en dan door den Hartjesdag geïnspireerd, o.a. Jac. van Looy, die het feest vereeuwigd heeft, naar wij meenen zoowel op een schilderij dat thans in het Stedelijk Museum te Amsterdam hangt, als in een schets, in het „Tweemaandelijksch Tijdschrift" geplaatst en herdrukt in zijn bundel „Feesten".

De Amsterdamsche komiek Kelly bracht den feestdag in zijn klucht „Hartjesdag" op de planken en Reyding deed het in een revue „Amsterdamsche Hartjesdag".

NASCHRIFT. — De voor eenige maanden, ter eere van zijn zestigsten verjaardag (26 Mei) gevierde schrijver F. W. Drijver, wiens naam de lezers van dit tijdschrift niet voor het eerst onder de oogen krijgen, heeft in „Buiten" van 26 Augustus 1916 over „Hartjesdag" geschreven, en wel voornamelijk over „Hartjes" als waarschijnlijk verbastering van Nerthus, „met welke godheid", aldus de heer Drijver, „volgens den bekenden, ouden schrijver Tacitus, bij de Germanen de „Moeder Aarde" bedoeld wordt, d. w. z. de vruchtbare aarde als persoon gedacht. Met Nerthus willen sommigen den naam „Aerdenhout" (bij Haarlem), ja zelfs dien van den „Aerdjesberg" (in 't Gooi) in verband brengen. — Volgens 't verhaal van Tacitus werd ergens, op een eiland in den Oceaan, in een heilig woud de wagen bewaard, die, als de godin aanwezig was, door koeien voortgetrokken, een omme-gang maakte, welke deed denken aan de „ambarvalia" of processies der Romeinen. Bij dien Nerthus-wagen hebben sommigen den oorsprong gezocht van den „Car naval", het bekende, door Sebastiaan Brant (15de eeuw) beschreven wagenschip, waarover men o. a. in den derden druk van zijn „Mozaïek", in de hoofdstukken „Narrenschip" en „Vastenavond", lezen kan, en waaraan de Carnavalfesten hun naam ontleenen. In de vertoeningen bij welk feest weer enkele geleerden, o. a. wijlen Prof. Dr. J. H. Gallée, den oorsprong van het kluchtspel gezocht hebben.

„Het laatste woord betreffende al deze dingen is stellig nog niet gesproken", schrijft de heer Drijver. Hoogstwaarschijnlijk zal in folklore-quaesties, waarvan men meestal niet zeggen kan „Wij staan op zegelen en wetten", waarvan, om met Ampzing te spreken, „geen vast bescheyd vernomen wordt", het laatste woord ook nog wel niet spoedig gesproken worden, zoo het al ooit wordt gesproken. N. N.

Het voormalig Oude Vrouwenhuis of St. Geertenklooster te Hoorn.

DE geschiedenis van het geveltje van het voormalig Oude-Vrouwenhuis bij Hoorn's Groote Kerk vertoont overeenkomst met die van de Doelen, in „Buiten" van 19 Juni l.l. medegedeeld. Ook hier bleef het fraaie poortje behouden, terwijl echter de gevel niet alleen ontluisterd, maar zelfs geheel werd afgebroken. Blijkens het hieronder geplaatste prentje is door die afbraak ook een typisch stukje Hoorn verloren gegaan, al was deze gevel bij lange na niet zoo fraai als die van de Doelen is geweest. Geen wonder trouwens: we hebben hier te doen met vrij onaanzienlijke gebouwtjes, behoorende tot het in 1404 te dezer plaatse gestichte St. Geertenklooster, waarvan een gedeelte in 1606 werd verbouwd en tot Oude-Vrouwenhuis ingericht. Bij die gelegenheid werd de gevel aan de zijde van het kerkhof gesierd met een vijftal fraaie topgevels, die den zelfden gril-ligen Hendrick de Keyser-stijl vertoonen als het een jaar later op den Ouden Schutters- of St. Jorisdoolen gebouwde topgeveltje. De gevel werd blijkbaar nog niet mooi genoeg geacht: in 1610 tenminste werd hij verrijkt met het nog bestaande fraaie poortje, dat nog steeds door zijn opschrift: „Het Oude-Vrouwe-huys" herinnert aan den zeer korten tijd, dat dit klooster-gedeelte als zoodanig dienst deed. Want in zijn aantekeningen op Velius' Kroniek deelt Centen mede, dat dit Oude Vrouwen-huis daarna (na deszelfs stichting) is te niet gegaan, „en de oude Vrouwen geplaatst in Sint Jans Gasthuis". En waar bekend is dat reeds in 1639 het St. Pietershof (zie „Buiten" van 10 Maart 1917, blz. 119) ook Oude-Vrouwenhuis werd, terwijl er al vóór dat jaar oude vrouwen werden toegelaten, zal het Oude Vrouwenhuis bij de Groote Kerk slechts enkele tientallen jaren als zoodanig hebben dienst gedaan. Geen wonder, dat de spraakmakende gemeente het gebouw „klooster" is blijven noemen, en de fraaie poort nog steeds als „kloosterpoort" bekend staat.

Bleef deze laatste gelukkig behouden, haar uiterlijk aanzien is er in den loop der tijden toch niet op vooruitgegaan; men vergelijkte eens de aardige vulling van den poortdoorgang met de kale betimmering (zie de afbeelding op blz. 419) welke haar heeft vervangen.

Wie deze poort doorgaat, ziet aan de achterzijde van de gebouwen een ander poortje, niet zoo sierlijk, maar toch hoogst schilderachtig; het stond vermoedelijk aan den vroegeren binnenhof van het St. Geertenklooster. (Afb. op blz. 420).

Van dit laatste is weinig overgebleven; reeds in het einde der 16de en het begin der 17de eeuw werden er over zijn terreinen eenige straten geleid.

Het gedeelte der gebouwen, dat korten tijd als Oude-Vrouwen-huis heeft dienst gedaan, is thans grootendeels pastorie der Ned. Herv. gemeente. Inwendig is veel verbouwd, maar toch nog wel een en ander, dat aan oude tijden herinnert. Achter een laag vertrek, waarvan de wanden met beschilderd behang prijken — wellicht de Regentenkamer van het Oude Vrouwenhuis — is een veel hogere kamer boven welks zoldering zich nog een houten bekapping moet bevinden; dit laatste is misschien vroeger de kapel van het klooster geweest.

Behalve het St. Geertenklooster vond men vóór de Hervorming

HET OUDE VROUWENHUIS TE HOORN.
 Naar de tekening van C. Pronk.

in deze buurt en er aan grenzende, nog het St. Catharinaklooster, in 1400 gesticht, en het in 1385 gestichte St. Agnietenklooster, dat spoedig na het afwerpen van het Spaansche juk tot „Princen logement” werd bestemd, sinds 1586 ook tot vergaderplaats van de Admiraliteit van West-Friesland. In 1607 werd dit oude kloostergebouw geheel verbouwd, en als wij lezen wat Velius en Centen vertellen van den Hof bij dit vernieuwde gebouw, „heerlijk met Gaelderyen en ander ornamenten voorzien”, van de Raadkamer, „een schoon en sierlijk vertrek, rondom met kostelijke en konstige Tapijten behangen”; en van de Prinsenkamer, „ook een fraai vertrek”, dan wordt het ons weder droef te moede, want van al deze heerlijkheid rest ons niet dan de toegangspoort — op ons prentje rechts te zien en in „Buiten” van 16 December 1916, blz. 610, afzonderlijk afgebeeld, waarvan misschien de poortboog van 1586 dagteekent, maar de rest der versieringen en de top, die weder dezelfde grillige versierselen vertoont als de verdwenen topgevels van het Oude-Vrouwenhuis, in 1607 zullen zijn aangebracht. Thans verleent zij toegang tot een Ziekenhuis.

A. L.

WONDERE VERHALEN UIT DE WILDE NATUUR

DOOR F. ST. MARS.

(Geautoriseerde vertaling van S. J. Barentz—Schönberg).

XII. EEN GRENSINCIDENT.

GEEN menschelijk oog had kunnen zeggen of zij er doorheen gingen, of erover of eronder. Zeker is het, dat zij die tooverij op de een of andere wijze volbrachten, en het bleven doen voor den tijd van precies vijftien minuten.

Aan het eind van dien tijd ging de haas liggen en stierf rustig, zonder iets te zeggen. Ik denk dat zijn hart gebarsten was. Dit was heel goed, want Fangs was ten slotte niet in staat zelfs een muis te doden. Hij bleef alleen maar naast zijn avondeten stilstaan en hijgde.

Welke reden hij had dien haas op zulk een wilde manier op te jagen, terwijl hij toch heel goed wist dat hij elken levenden haas vroeger of later door zijn onvermoeibaren wolfgalop had kunnen te pakken krijgen, is niet duidelijk.

Misschien was hij dol van honger of misschien was hij bang op het open veld in dit nieuwe land gevonden te worden.

Een uur voor het aanbreken van den dag zocht hij een schuilplaats en toen de grijze dassen naar huis holden naar hun holen in de geheimste plaatsen van het bosch, verdween de staart van den wolf voor de tweede maal in een vossenhol. De dassen zijn altijd verreweg de laatste der nachtjagers, die verschijnen, en de eerste, die naar huis gaan. Hierin ligt waarschijnlijk het geheim van hun voortbestaan. En ook de wolf heeft blijkbaar die wijsheid geleerd. Later kwam een stinkdier en de wolf trok zijn neus weg van den ingang van het hol, toen de lange, lage, gemeen uitzierende moordenaar langs hem ging. De reuk van een stinkdier is walgelijk.

Eens gleeed de schaduw van een groot dier langs onder de boomen; dat was een damhert. Eens een kleiner gestalte — die vorm was stellig de Geest der Wouden — met oogen schitterend als tweelingsterren, scheen zij langs te zweven, en dat was een ree. En eens, juist toen de eerste, staalkoude glans van den dag de ruwe boomstammen trof, kwamen een man en een magere hond langs dien weg, sluipend en gluiwend, als beesten terugkeerend naar hun hol. En als vele dieren waren ook zij stroopers.

Een faisant kraaide, een gaai schreeuwde, en zie! het was dag!

Toen ontwaakten heel plotseling twee kraaien, aaskraaien, die om zeer begrijpelijke redenen sliepen in een boom vlak boven het vossenhol. Ja, in het schijnsel van een wazig roode zon, ontwaakten die schreeuwende, zwarte en gemeene schurken, en plaats nemend op een lageren tak, dansten zij een dollen dans, steeds met ruwe stem schreeuwend:

— Je kaan niet! Je kaan niet! Je kaan niet!”

Fangs spitste een oor en stak een snuffelenden scherpen snoet uit het hol met de blijkbare bedoeling erachter te komen wie de persoon was die niet „kon”. Hij wist dat kraaien en last hand in hand gaan. Hij werd dus even gevoelig als een draadloos telegraafstoel. En de kraaien bleven hun dollen dans uitvoeren, en vreemde dingen krassen in een onbekende taal.

Vijf minuten verliepen en Fangs begon juist te denken dat

DE NOG BESTAANDE POORT VAN HET
OUDE VROUWENHUIS TE HOORN.

de kraaien dol of vergiftigd waren, toen hij plotseling op de been krabbelde en door zijn tanden vloekte — een leelijken, grommenden vloek.

Er kwam een ding door het bosch, loopend in zijn richting, of liever hinkend, uit den vurigen gloed der zon. Dit ding was een eenoorige, schurftige, driepootige — een val wist wat er gebeurd was met den vierden poot — gemeen uitzierende, armoedige, oude vos. Hij hield iets tusschen zijn kaken, en de roode gloed der zon was niet noodig geweest om datgene wat hij in zijn bek hield, bloedrood te kleuren. Het was de helft van een lam. Zonder dat het ze verteld was, wisten de wolf en de kraaien heel goed waar de andere helft van dit lam was. Dat droeg de vos ook mee.

En al de bewoners der wildernis krompen ineen en beefden terwijl zij keken, of slopen weg bij het zien van die misdaad. Zij wisten maar al te goed hoe dom het was te raken aan hetgeen den mensch toebehoorde, en wenschten niet erbij te zijn als de afrekening kwam.

De vos liep recht door, recht, d. w. z. behalve wanneer hij bleef stilstaan om onrustig achter zich om te zien, en dat deed hij vrij dikwijls. Gekomen aan den ingang van het hol, bleef hij weer stilstaan, maar dit was niet om om te kijken — hij staarde recht voor zich uit in het duister van het inwendige, en er kwam in zijn kwaadaardige, loerende oogen een blik van de uiterste verbazing.

Er was nog een grijns op zijn gezicht — er is er trouwens altijd een op het „masker” van een vos, maar de grijns was er geen van vroolijkheid.

Een oogenblik stond hij onbewegelijk, zijn eene oor achterover gelegd — hij was blijkbaar bevreesd zijn blik van het hol af te keeren — en dat wat hij hoorde moest geen gewoon geluid zijn geweest, want hij ging langzaam het hol binnen.

Hij werd ontvangen door een schitterende rij witte tanden. Iets zei: „Gr-r-r!” in zijn eenig overgebleven oor en een tweeduims reep van zijn rossige vacht vloog de lucht in. Toen verplaatste hij zich twee meter in precies tweeënhalf seconde.

Daarna, toen hij goed en wel in de open lucht was, keek hij treurig naar een bloedige, rauwe wond in zijn linker schouder. En een geluid als het kraken van beenderen klonk hem

uit het hol tegemoet, en hij zuchtte, zooals alleen een vos kan zuchten, omdat hij de helft van het lam binnen had gelaten met het stuk van zijn huid, en hij wist wat dit kraken beteekende.

Wit steekt ver af tegen groen en bruin. Daarom dragen zoo weinig bewoners der wildernis het. Het is ook de reden, die Fangs dwong met eten op te houden en de kraaien hun dolle sprongen deed stoppen. Zij hadden alle drie op hetzelfde oogenblik een tweekleurige vlek gezien, die heen en weer ging tusschen de boomstammen. Tien seconden later waren er drie van die vlekken, toen zes, toen acht.

De vos zat met zijn rug erheen. Als hij niet op deze wijze verhinderd was geweest hen te zien, zou hij er geen twee seconden zijn gebleven. En al dien tijd namen de witte en bruine en zwarte vlekken toe en kwamen steeds nader tusschen de met klimplanten begroeide, dicht bijeen staande boomstammen. Toen hij ze zag, verdween hij als een pijl uit een boog. Hij kende jachthonden als hij ze zag, waar en wanneer ook. Hij verdween in het niet en de kraaien verdwenen eveneens, en Fangs slikte de rest van het lam in zijn geheel in.

Of Fangs het hol te klein vond om zich te verbergen, of dat hij eensklaps door een paniek werd overvallen, is niet geheel zeker. De honden waren in allerijl hierheen gebracht door het doden van het lam. Op dit oogenblik nam Fangs zich voor er van door te gaan en juist reden de jager en nog twee of drie heeren langs den rand van het woud. Zij hoorden een plotselinge wilde uitbarsting van „muziek”, een wilderen, een doordringenden kreet van een der honden en toen weer een nieuwe, wilde uitbarsting van „muziek”. Toen scheen het hun toe dat een groote, grijze schaduw uit het bosch kwam en verdween over een heg.

Eenige minuten later was de jager van zijn paard gestapt en vloekte woest bij het verminkte overblijfsel van zijn beste hond, die een eindje verder onder de boomen lag.

Zoo begon de jacht en Fangs, met zijn lossen, onvermoeibaren galop over de bergen trekkend, verdween in de verte en werd niet meer gezien.

Dien nacht, in de lange, zwarte duisternis voor de maan opkwam, werd de stilte van een zeker woud verscheurd, zeer plotseling, door een geluid, dat was — ja, geen woorden kunnen het beschrijven. Melancholie, eenzaamheid, verdriet, wreedheid, schrik, en eeuwigdurende ellende werden uitgedrukt door dit geluid. Het was een gehuil, langgerekt en kwaadaardig en er is geen geluid als dit in de heele wereld, het gehuil van een eenzamen wolf.

Het drong door de duisternis tot de ooren van een man, een jachttopziener, die ook een weinig hier en daar had gereisd. Hij bleef staan, alsof een schot hem had getroffen.

— Groote hemel”, hijgde hij.

Tien minuten later trad hij de voorkamer van zijn huisje binnen, haalde zijn Lee-Enfield geweer van den muur, stak eenige 303 patronen in zijn zak, en stapte naar buiten in de duisternis.

Fangs zat een tijdje afschuwelijk te huilen. Hij voelde zich eenzaam. En dan had hij honger. Vandaar die duivelsche geluiden. Weer vertrok hij met zijn eigenaardigen, lossen stap, en verdween tusschen de dingen in de duisternis — het was zoo zwart als de Hel in dat bosch — en zij vluchtten naar alle kanten. Ten slotte vluchtten zij alle, behalve een en die eene bleef liggen. Hij moest wel. Fangs was als de bliksem erop aangevallen en het ding, dat een konijn was, verliet op snelle wijze dit leven. Later, toen de bleke maan opkwam en de

wereld overgoot met een verleidelijk half-licht, sloop Fangs verder. Hij kwam aan een veld, een groot veld, bezaaid met donkere hoopen, die kreupelhout hadden kunnen zijn, als ze niet zijn lucht hadden opgevangen en als vee bijeen gekropen waren — wat ze ook waren.

Fangs ging van de heg uit op verkenning. Er waren eenige groene pluvieren op het veld; hij kon hun witte borst zien, toen zij zich in het maanlicht omkeerden als zilveren strepen. Er waren ook andere strepen, wit tegen de schaduw van de heg, waarvan hij wist dat het konijnenstaartjes waren. En een ding, lijkend op een reusachtige, witte mot vloog op en neer als een stil spook. Het was een nachtuil.

Van tijd tot tijd kwamen dingen bij de heg, vielen over hem, of deden dit bijna, en maakten haastig dat ze wegwamen. Een van die dingen was een stekelvarken. Dit wist hij doordat het hem vreeselijk in zijn snoet prikte, toen hij ernaar beet met de eigenaardige kwaadaardigheid van wolven als ze niet rustig zijn. De andere dingen waren waarschijnlijk bruine ratten, veldratten, en andere knaagdieren — de dieren van de soort, die vervloekt is.

Wat volgde staat niet op het programma, denk ik. Tenminste het stond niet op het programma van den jachttopziener, die plat bij de heg vijftig meter te lijwaart op den grond lag, zijn geweer tegen zich aangedrukt.

Fangs danste op het schuivende, snuivende, opdringende, grootoogige vee toe, alsof hij op springveeren liep, zeilde eenige keeren er om heen, een plek zoekend, waar hij iets aangenaams te pakken kon krijgen dan horens, en begon te werken. En de eenzame roep van de groene pluvier klonk nog over het veld, en de uil bleef op de ratten jagen en snurken, en piepen, alsof er in de heele wereld niets anders gebeurde. En een haas kwam in het veld en, plotseling den toestand begrijpend, vertrok als een bruin projectiel. En hoeveel moeite hij ook deed kon het geweer van den jachttopziener den wolf niet onder schot krijgen.

Wij moeten eerlijk zijn en verklaren, rekening houdend met het feit dat wolven niet tot hun dagelijksche plagen behoorden en dit nooit hadden gedaan — dat het vee moedig vocht. Maar een hongerige wolf is in vele opzichten een leelijke, vlugge vijand. Eens — tweemaal — driemaal beet hij raak met zijn zijdelingschen, happenden beet. En telkens nam hij een stuk uit de een of andere hijgende zijde, zoo groot als een kinderhand.

Plotseling sneed hij een jongen stier van de andere af. Hij joeg hem weg van de kudde, vloog hem naar de keel en — een vlammentong . . . Een korte, hoestende knal, en een vreemd geluid, dat alleen kan beschreven worden als: „Phtt” . . . het geluid van een kogel op vleesch.

De stier zonk ineen. Fangs stond er een oogenblik naar te kijken, ging liggen, stond weer op, draaide zich om, naar de heg waar het schot vandaan was gekomen, op een vreemde, verbaasde wijze, ging weer liggen, zuchtte en was stil. Daarna stond hij niet weer op. Hij had zijn vrijheid herkregen — voor het leven en voor altijd.

En in de stilte, die volgde, kon men een onderdrukt hoesten hooren, en het metalen geluid van het uithalen van een leege huls en het sluiten van de broeking van een militaire Lee-Enfield.

— Ik geloof,” zei de jachttopziener, „dat ik dezen keer het wit heb getroffen.”

Dat had hij, maar niet precies op de wijze, die hij bedoelde, want hij had den jongen stier precies door het hoofd geschoten, en tevens den wolf geraakt. Grappig speelgoed, die moderne geweren! . . .

(Wordt vervolgd).

OVERGEBLEVEN FRAGMENT VAN
HET OUDE VROUWENHUIS TE HOORN,
VROEGER ST. GEERTENKLOOSTER.